

Witold Hensel, Wojciech Dzieduszycki

Kruszwica, woj. bydgoskie. Stanowisko 2

Informator Archeologiczny : badania 15, 183-184

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

7. Kolejny obiekt przedromański odsłonięto w niewielkiej odległości /ok. 1 m/na wschód od wyżej opisanego. Do chwili obecnej odpreparowano wewnętrzny narożnik murów wykonanych również z płytowego wapienia /lecz o nieco innych proporcjach/ spojonego zaprawą gipsową. Mury te stanowią obudowę zagłębienia oblicowanego starannie obrabianymi, prostokątnymi płytami piaskowca, ustawionymi pionowo wzdłuż lica muru biegnącego po osi E-W /2 płyty/ oraz ułożonymi poziomo w dnie obiektu /dotąd odsłonięto jedną płytę/. Głębokość partii oblicowanej płytami wynosi ok. 0,4 m. Obmurowanie posiada odsadzkę-stopień o szerokości ok. 0,2 m. Mur zamykający obiekt od zachodu zachował się do wysokości 0,4 m ponad wspomnianą odsadzkę. Obecny stan badań oraz znaczny stopień zniszczenia obiektu /m. in. podczas budowy przedmurza/ pozwalają jedynie szacunkowo przyjmować rozmiary wnętrza zagłębienia: szerokość /?/ po osi N-S wynosiła co najmniej ponad 0,5 m, natomiast długość /?/ od narożnika ku wschodowi - ponad 1,5 m.

Obydwie budowle przedromańskie, jeśli funkcjonowały współcześnie /co wydaje się możliwe na obecnym etapie badań/ można wstępnie określić jako monumentalną kaplicę grobową. Inna /mniej prawdopodobna/, interpretacja obmurowanego zagłębienia dopuszcza traktowanie go jako elementu wyposażenia baptysterium związanego z najstarszą katedrą krakowską.

Badania będą kontynuowane; przyniosą z pewnością weryfikację podanych wyżej wniosków.

KRUSZWICA
woj. bydgoskie
Stanowisko 2

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej
Zakład Archeologii Wielkopolski
w Poznaniu

Badania pod kierownictwem prof. dr. Witolda Hensla prowadził dr Wojciech Dzieduszycki. Finansował IHKM PAN. Wczesnośredniowieczny gród /VIII-XIII w./, zamek /XIV-XVII w./.

Realizowano kolejny etap badań archeologicznych w Kruszwicy związany z problematyką przekształceń urbanistycznych ośrodków miejskich. Kontynuowano prace wykopaliskowe na Wzgórzu Zamkowym /stanowisko 2/ w południowej jego partii /wykop IV A/. Odkryto tu poniżej odsłoniętych w zeszłym sezonie konstrukcji wałowych z XIII w. - ukośnie ścięte reliktury warstw datowanych na XII-1 poł. XIII w. Natrafiono na bogaty zespół źródeł kultury materialnej. Na uwagę zasługują liczne zabytki brązowe - kablączki, okucia, płytki, sprzączki, bryłki i in., żelazne i szklane - paciorki, obrączki. Nowy element poznawczy wniosły skupiska przedmiotów szklanych, a więc płytek posadzkowych i ściennych - półfabrykatów, niekiedy wytworów nieudanych oraz liczne fragmenty różnokoloro-

wej ceramiki szkliwionej. Odkryto także fragment cegły romańskiej, glinianego detalu budowlanego.

Powyższe przedstawione odkrycia sugerują, iż natrafiono tu na zaplecze nowego ośrodka /? / szklarskiego związanego z wytwarzaniem niektórych elementów architektonicznych wystroju niezidentyfikowanej jeszcze budowli. Odmienność tego ośrodka w zakresie technologii i morfologii niektórych okazów tu wyrabianych od wytworów odkrytych dawniej na stanowisku 4 potwierdza postawioną hipotezę.

W celu poznania relacji pomiędzy poszczególnymi członami ośrodka kruszwickiego grodu i podgrodzia, założono na północnym skraju Wzgórza Zamkowego nowy wykop /nr VI/. Natrafiono tu w górnej partii na kamienny mur obwodowy zamku kazimierzowskiego z 2 połowy XIV w. Stwierdzono duże odchylenie jego biegu od linii zachowanych relikwów stykających się z Mysią Wieżą. Może tu sugerować istnienie w pobliżu nieznaney dotąd baszty zamkowej.

W trakcie eksploracji w wykopie VI pod warstwami niwelacyjnymi, pochodzącymi z czasu budowy muru kamiennego, natrafiono na warstwę gliny /20-30 cm/, stanowiącą ukośne wylepienie północnego stoku Wzgórza. Pod nią zalegały poziomy osadnicze datowane od IX po 2 połowę XIII w. oraz na okres halszacki.

Nie stwierdzono natomiast występowania hipotetycznego wału mającego oddzielać gród od podgrodzia. Może to świadczyć, iż wczesnomiejskie centrum kruszwickie było jednoczłonowe.

Wśród zabytków ruchomych wydobytych z warstw tej partii Wzgórza na uwagę zasługują liczne przedmioty brązowe, m. in. moneta, nożyce żelazne, szkliwione płytki posadzkowe i ścienne oraz fragmenty ostrza kopy /? / z 2 połowy XIII w. - początków XIV w.

Materiały przechowywane są w ZAW IHKM PAN w Poznaniu.

Badania będą kontynuowane.

LĄD, gm. Łądek
woj. konińskie

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadziły mgr mgr Maria Zeylandowa,
Aleksandra Lipińska, Krystyna Lutowa. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Szesnasty sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne /VIII-XIII w. /.

Poszerzono zapoczątkowany w 1979 r. przekop po linii P-P /ar 391-411/, przez południową, nisko położoną część grodziska, który stwier-